

Ki volt Szent Borbála, a bányászok védőszentje?

Kirándulás a múltban Péterfy László: Szent Borbála szobra nyomán.

Miért választottuk a Szent Borbála szobrot? Mert Tatabánya bányászváros és a bányászok védőszentje Szent Borbála. Hozzá imádkoztak a mélybe szállás előtt. Róla nevezték el a kórházat és a Közművelődés Háza előtti teret, ahol a modernebb stílusú épületek jelentek meg a szocreál Újváros ellenpontjaként.

SZENT BORBÁLA

Ünnep napja: december 4.

+Nikomédia, 306 körül

Borbála/Barbara (kinek neve a Barbarus, azaz barbár szó nőnemű alakja) egy pogány apa nagyon szép leánya volt. Valahányszor az apa kereskedelmi útra ment, leányát egy magas toronyba zárta. Egy ilyen távollétet ragadott meg Borbála arra, hogy miután már régóta vágyott a keresztségre, föl vételét kérje az Egyház közösségébe. A Szentháromságba vetett hite jeleként a torony falába, amelyen addig csak két ablak volt, vágatott egy harmadikat is. Atyja hazatérve az ablakok számából fölismerte, hogy leánya elhagyta ősei hitét. Emiatt azonnal meg akarta ölni, ám Borbálának sikerült elmenekülnie, mert a torony fala és a sziklák megnyíltak előtte.

A hegyek között egy barlangban rejtőzött, de egy pásztor elárulta atyjának a rejtekhelyet. A pásztor árulásának büntetéseként Isten a bárányait ganajtúró bogarakká változtatta. Ez azonban nem tartotta vissza az atyát attól, hogy leányát a bíró elé hurcolja.

A bíró megfélemlítésül keresztényeket gyötörtetett Borbála szeme láttára a legválogatottabb kínzásokkal. Krisztus azonban erőt öntött lelkébe, s hogy ne féljen, társnőnek adta mellé Juliannát.

A város kormányzója akkor a megszegyenyítés eszközához folyamodott: megparancsolta, hogy ruhátlanul pellengérezzék ki a piacon, minden kíváncsi tekintet prédájául. Borbála azonban most is az Úrhoz menekült, és meghallgatásra talált: a földből felszálló köd és az égből leereszkedő felhő úgy beburkolta a testét, mintha teljesen föl lett volna öltözve. Végül a bíró fővesztésre ítélte, és ekkor történt a legszörnyűbb: az apa, aki korábban esztelen féltékenységgel óvta a leányát, most maga ragadta meg a kardot és fejezte le. Mikor azonban hazafelé ment, villám sújtotta őt, és nem maradt belőle más, csak egy maréknyi hamu.

Egy Valerianus nevű ember gondoskodott arról, hogy Borbála és a vele együtt lefejezett Julianna teste méltó temetésben részesüljön. A sírnál pedig hamarosan megkezdődtek a csodák.

A népi tisztelet a legenda különböző elemeihez kapcsolódik. Így a „hirtelen és készületlen halál” elleni oltalmazónak tekintik, mivel atyja ezzel bűnhődött gonoszságáért. Gyakran így imádkoznak: „Add meg, ó Urunk, hogy Szent Borbála közbenjárására halálunk előtt részesülhessünk szentségeidben.” Ez a magyarázata annak, hogy a művészek gyakran ábrázolják Borbálát úgy, hogy a kezében cibóriumot (áldoztató kelyhet) és felette ostyát tart. Ugyanezen az alapon számtalan azon jámbor testvérületek száma, amelyek a „Jó halál” nevét viselik, és védőszentjüknek Borbálát tekintik.

Apja villám általi halála miatt a villámcsapás és tűzvész ellen is kéri oltalmát, ezért a vészharangra rá szokták vésni a képét. Ezáltal lett a harangok és a harangöntők védőszentje, de neki ajánlották a hegycsúcsokat és az erődítményeket is. A puska feltalálása után, amelyet úgy tekintettek, mint a villám és a tűz egyesült erejét, ez a gyenge és minden erőszaktól távol álló szűz hamarosan a tűzének védőszentje lett. Védőszentjüknek tekintik a hegyászok, akiket útjaikon vihar és villámcsapás veszélye fenyeget, de ugyanígy a **bányászok** is, akik a sűjtőlég veszélyében dolgoznak. Végül a torony miatt, amelyben lakott, s amellyel oly gyakran ábrázolják, a régi építőmesterek és kőművesek védőszentje lett.

A legszínesebb hozzá kapcsolódó népszokás, a Borbála-ág. Ha a cseresznyefa ágát Borbála napján beviszik a szobába, karácsonyra kivirágzik.

Szent Borbála emlékei Tatabányán

A Szent Borbála Kórház

A Szent Borbála tér